הרי עלי עשרון פרק שלשה עשר מנחות קז.

מוראה ונוצה והאיכא נסכים לשיתין אזלי והאיכא מנחת נסכים כיון דאיכא מנחה דאכלי כהנים מינה לא פסיקא ליה: הרי עלי זהב לא יפחות מדינר זהב: ודלמא [א]נסכא [ב]אמר ר' אלעזר [ג]דאמר מטבע ודלמא פריטי אמר רב פפא פריטי דדהבא לא עבדי אינשי: כסף לא יפחות מדינר: ודלמא [ג]נסכא א"ר אלעזר [ד]דאמר מטבע [ה]ודלמא פריטי אמר רב ששת באתרא דלא סגו פריטי דכספא: נחושת לא יפחות ממעה כסף: [ו]תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת למאי חזיא אמר אביי שמחטטין בה (א) פתילות ומקנחין בה נרות: [ז]ברזל תניא אחרים אומרים (ב) לא יפחות מכליה עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה איכא דאמרי [ה]לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף [ו]לכליה עורב: **מתני'** [ז]הרי עלי יין לא יפחות משלשה לוגין [ח]שמן לא יפחות מלוג רבי אומר שלשה לוגין [ח]פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא כיום מרובה: **גמ'** ת"ר [ט]אזרח מלמד שמתנדבין יין וכמה שלשה לוגין ומנין שאם רצה להוסיף יוסיף תלמוד לומר יהיה יכול יפחות תלמוד לומר ככה: שמן לא יפחות מן הלוג רבי אומר שלשה לוגין: [י]במאי קא מיפלגי אמרוה רבנן קמיה דרב פפא בדון מינה ומינה בדון מינה ואוקים באתרה קא מיפלגי [כ]רבנן סברי דון מינה ומינה מה מנחה מתנדבין אף שמן נמי מתנדבין ומינה מה מנחה בלוג אף שמן בלוג ורבי סבר [ט]דון מינה ואוקי באתרה מה מנחה מתנדבין אף שמן נמי מתנדבין ואוקי באתרה כנסכים מה נסכים שלשה לוגין אף שמן נמי שלשת לוגין אמר [י]להו רב פפא אי ממנחה גמר לה רבי דכולי עלמא לא פליגי דון מינה ומינה אלא רבי מאזרח גמיר לה אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא ומי מצית אמרת הכי והתניא קרבן מלמד שמתנדבין שמן וכמה שלשת לוגין מאן שמעת ליה דאמר שלשת לוגין רבי וקא מייתי לה מקרבן א"ל [ל]אי תניא תניא: פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא כיום מרובה: תנא [מ]כיום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת: **מתני'** [נ]הרי עלי עולה יביא כבש ר' אלעזר בן עזריה אומר או תור או בן יונה [ס]פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי [ע]יביא פר ועגל מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ועגל איל שעיר גדי וטלה פירשתי ואיני יודע מה פירשתי

מוסיף

מוראה ונוצה. נזרקין אצל מזבח (פ)(הפנימי) ונבלעין במקומן כדאמרי' במס' יומא בפ' קמא (דף כא.): **לא פסיקא ליה.** דלימא דבר הקרב כולו למזבח משום מנחת נסכים הואיל ואיכא מנחת נדבה דאינה כולה למזבח: **נסכא.** חתיכה אחת של זהב שקורין פלט"א: **מצינורא קטנה.** מזלג קטן: **מחטטין.** מפילין ראש הפתילה כשהוא שרוף ובלע"ז ממוקי"ר: **ומקנחין בה נרות.** של מנורה מאפרה שבתוכה: **כליה עורב.** מסמרות חדין תוחבין בראש גג ההיכל לכלות העורבין שלא ישבו עליו: **מתני' הרי עלי יין.** לנסכים לא יפחות משלשה לוגין שהן פחותין שבנסכים: **שמן לא יפחות מן הלוג.** דחזי למנחת נדבה ואע"ג דהוא מתכוין להקריבו בפני עצמו כנסכים. והך סתמא כר' טרפון דאמר בפירקין לעיל (דף קד.) אף מתנדבין שמן: **כיום מרובה.** מפ' בגמ': **גמ' אזרח.** בפרשת נסכים כתיב (במדבר טו) כל האזרח יעשה ככה וגו' קרא יתירא הוא: **שלשה לוגין.** דבציר מהכי לא חזו: **יהיה.** התם כתיב ככה כגר כאזרח יהיה משמע יהיה לכם עוד נסכים אחריני: **דון מינה.** דשמן דבא נדבה גמרינן ממנחת נדבה כדאמר לקמן קרבן מלמד שמתנדבין שמן והאי גבי מנחת נדבה כתיב (ויקרא ב) כי תקריב קרבן מנחה: **ואוקי באתרה.** כנסכים דשמן הבא בפני עצמו הוי כנסכים דומיא דיין: **מאזרח גמר לה.** כי היכי דגמרינן לעיל יין הכי נמי גמר רבי אזרח מלמד שמתנדבין שמן ודון מינה כל הנסכים שלשה לוגין: **קרבן מנחה מלמד כו'.** אלמא ממנחת נדבה גמר לה: **מתני' יביא כבש.** פחות שבעולות. (ג) עולה ליכא לאפוקי אלא זוכרים: **פירשתי.** אחד מקרבנות הבהמה ואיני יודע איזה מהם פירשתי: **יביא.** מכל מיני בהמה הזכרים גדולים (י) דהיינו פר ועגל ואיל ושעיר גדי וטלה: **פירשתי.** את המין ואיני יודע אם מן הבהמה ואם מן העוף:

תודה

ודילמא נסכא. נראה דנסכא פחות מדינר דמטפי לא קשיא ליה דאזלינן בתר הפחות כדקאמר (לעיל דף קד:) הרי עלי עשרונות יביא שנים אבל טפי לא הרי עלי עולה יביא תור או בן יונה וכן כולם (ס) ובפ' בתרא דכתובות (ד) (דף ק:) ובבבא בתרא (דף קסה:) אמר כתוב בו כסף מגביהו דינר ופריך ולימא נסכא ובכל דוכתא קיי"ל דיד בעל השטר על התחתונה ובמס' שקלים (דף יא) אמרינן הרי עלי זהב יביא דינר זהב אמר ר' אלעזר והוא שהזכיר צורה אבל לא הזכיר צורה מביא אפילו ליטרא משמע דליטרא פחותה מדינר והיינו נסכא כדי לעשות ליטרא וקשיא מהא דאמרי' בהגוזל (פ) בתרא (ב"ק דף צז:) נסכא ועבדינהו זוזי משמע דזוזא פחות מנסכא וי"ל דהתם (ה) בזוזי פשיטי דהוא שמיני שבצורי ואע"ג דנקט זוזי סתם הכי נמי תנן בפ' אע"פ (כתובות דף סה:) כליס של חמשים זוז ומפרש בגמ' חמשין זוזי פשיטי ובפרק הישן (סוכה דף כג:) אמר כוזא מלעיל כאיסתירא מלמטה וקים לן איסתירא פלגא דזוזא אלא ההוא זוזא הוא זוזי פשיטי דארבע מנייהו קיימי (פ) באיסתירא באתרא דלא סגי פריטי דכספא הכא ובגט פשוט (ב"ב קסה:) משני הכי ותימה דבפ' בתרא דכתובות (דף ק:) אמרי' פריטי דכספא לא עבדי אינשי ועוד קשיא דבגט פשוט (ב"ב שם.) אמרי' מגביהו דינר ובכתובות (דף ק:) קתני מגביהו לוה כל מה שירצה וי"ל דפריטי דהכא ובגט פשוט (ז) לאו דווקא והכי פריך ולימא פריטי כלומר פונדיונים או מעות איסרים (ק) כי התם בכתובות ומשני באתרא דלא סגי ובכתובו' פריך ולימא פרוטות ממש ואע"ג דקתני מגביהו לוה כל מה שירצה לא משמע ליה שיוכל להגבותו פרוטות מדלא קתני מגביהו פרוטות שהוא הגרוע שבכל המטבעות: **שמוחטין בה את הפתילות.** לאו של מנורה דמלקמייס אית לכן אלא (י) [של] שאר נרות שהיו במקדש כדתנן בתמיד (דף ל) ובפ"ק דסנהדרין (דף יד:) דאמרי' אפי' צינורא קטנה של הקדש צריכה עשרה בני אדם לפדותה לא כמו שפי' שם בקונטרס שטווין בה זהב אלא כי הכא שמוחטין בה את הפתילות (פ) אשכחן צינורא כדתנן (כלים פי"ט מ"י) כוש שבלע את הצינורא (פ): **כליה** עורב. פירש בקונטרס מסמרות חדין תוחבין בראש גג ההיכל לכלות העורבים שלא ישבו עליו ובמקום אחר פירש כמין טבלא חדה זקופה על ידיה ומדודה לחתוך כמו סכין ובערוך ערך כל פי' שעשו צורה להבריח בה העופות מגג ההיכל לכך שעושין עכשיו שומרי זרעים וקראו אותה כליה עורב ועוד פירש בערוך מקדש ראשון שהיתה שכינה שרויה בו לא היו צריכין כליה עורב שלא היו עופות פורחין עליו אבל במקדש שני שלא היתה קדושתו כקדושת ראשון הוצרכו לכליה עורב ובפ' (ו) שני דמועד קטן (דף ט.) לא משמע כן גבי בית שעשה שלמה דאכלו ביוה"כ דקאמר איבעי לשיורי בבנין פורתא ומשני שיורי בנין לא משיירי איבעי ליה לשיורי באמת כליה עורב משמע שהיה שם כליה עורב ושמא תחלה עשה כליה עורב שלא היה יודע אחרי כן כשראה קדושתו שמטו: **אי** תניא תניא. ולעולם כמאן בדון מינה פליגי וה"נ אית ליה לרב פפא בפ' כל התדיר (זבחים דף צא.) (פ) ובפ' כל שעה (פסחים דף לג.) והא דלא קאמר הכי בפ' כל המנחות באות מצה (מנחות סב:) דימויא בעלמא הוא: **רבי** אלעזר בן עזריה אומר יביא תור או בן יונה. בגמ' אמרי' דל"פ דמר כי אתריה ואע"פ שהיו רגילין לקנות קרבנות בירושלים כדאמרי' (ב"מ נ.) מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה ואמרו (כריתות ח:) מעשה ועמדו קינים ברבעתיים מ"מ דעת הנודר לפי מה שרוצה בעיר: **פירשתי** מן הבהמה כו'. ה"ג יביא פר עגל ואיל שעיר גדי וטלה ויש ספרים דלא כתיב שעיר ועל כרחין גרס' ליה כדקתני גבי שלמים שעילה:

מוסיף

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פי"ב מהל' ערכין הלכה י:
יז ב מיי' שם הלכה ט:
יח ג מיי' שם הלכה י:
יט ד ה ו מיי' שם הל"ט:
כ ז ח ט מיי' פי"ז מהל' מעשה"ק הל' טו:
כא י מיי' פט"ז שם הלכה ג:
כב כ מיי' שם הל' ט:

◆

מוסף רש"י

איכא מוראה ונוצה. דלא קריבי במזבח (לעיל עד:) שאין ניתנין על המזבח אלא אצל המזבח (שם בכתי"י). **לשיתין אזלי.** שהיה נקב קטן במזבח ובו יורד היין לשיתין במסכת סוכה בפרק החליל (שם). **פריטי דדהבא לא עבדי אינשי.** בעוס אתרא (ב"ב קסו.). **לא יפחות ממעה כסף.** מחמת שוה מעה כסף **צנורא.** מזלג קטן כעין שטוין בו זהב, ולבדק הבית למאי חזי **שמחטטין בה פתילות.** ומגקבין ראשיהן לעדוי הפסק מוקיי"ר בלע"ז (שבת צ.). **ברזל.** הרי עלי ברזל לבדק הבית **מכליה עורב.** טבלאות של אמה על אמה היו עושין, וכן חדין כסכין סביבותיהם ומסמרין חדין בסולם ומחפין כהן גגו של היכל למנוע את העורבים מלישב (שם). הגג כלה ומקצר למעלה עד כאמה ומחפין אותו שם בברזל וכמסמרים כדי שלא ישבו העורבים עליו (מו"ק ט.). **אזרח.** גבי נסכים כתיב כל האזרח יעשה ככה את אלה וקרא יתירא הוא דהא לעיל מיניה כתיבי כל דין נסכים מלמד שמתנדבין נסכים בלא קרבן וכמה שלשת לוגין דבציר מהכי לא חזו למידי (לעיל קד.). **בדון מינה ומינה.** כל דבר שאתה למד מחבירו בג"ש או בהיקש הרי למוד ממנו בכל דבריו **דון מינה ואוקי באתרה.** מה שאתה צריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מגופו ילמד מחבירו, ושאר דברים שאתה יכול ללמוד מגופו העמידהו על מקומו (זבחים צא.). **מה מנחה מתנדבין.** דעיקר נדבת שמן מקרבן מנחה נפקא לן ושם מנחה צריכה לוג שמן דכתיב (ויקרא יד) למנחה ולוג שמן (שם). **כנסכים.** דהא שמן של נדבה לא קרב אלא בפני עצמו כיין הבא בפני עצמו, הלכך לנסכים דמי, וכיין פשיטא לן דשלשה לוגין ניתנו למתפקא לן אזרח מלמד שמתנדבין יין (שם). **רבי מאזרח גמר לה.** לנדבת שמן וכי נמי דיינת מינה ומינה שלשת לוגין הן שהוא פחות שבנסכים, דנסכים של כבש רביעית ההין יין כתיב בהו והין י"ב לוגין (שם). **ומי מצית אמרת הכי.** דרבי מאזרח גמר לה (שם).

◆

שיטה מקובצת

גמ' והאיכא נסכים נסכים לשיתין אזלי: שם למאי חזיא אמר אביי שמוחטין בה פתילות ומקנחין בה נרות: שם מאן שמעת כו' לוגין רבי וקא מייתי לה מקרבן וכו'. וע"ב עי' בתוס' לקמן דף קז ע"ב בסוף הדף: שם במשנה פירשתי מן הבקר. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ס ע"ב ותוי' זבחים דף עה ע"א: רש"י ד"ה נסכא חתיכה גדולה של זהב: ד"ה מחטטין צ"ל מוחטין. מפילין: בא"ד ובלע"ז מוקאר הס"ד: ד"ה דון מינה שמן דבא: ד"ה ואוקי כו' הבא

מסורת הש"ס

(א) ב"ב דף קסה: כתובות קי:, (ב) פי' רש"ק שהפריך מגד כפשט הקושיא וז, (ג) [שבת צ.], (ד) שבת צ. ע"ש, (ה) [זבחים לג:], (ו) לעיל עג: קד. ע"ש, (ז) זבחים לג: ע"ש, (ח) יעיין רש"ק וב"ק, (ט) [יבמות עח: ושי"נ], (י) [בזבחים איתא אמר ליה רב פפא לאביי], (כ) [שבת קטו: ושי"נ], (ל) [לעיל קה. ב"ק עח:] תמורה ב., (מ) ל"ק מ"ת, (נ) ל"ל גדולים וקטנים. ל"ק, (ס) כמב רש"ק לפום ריהטא במאי בן דהא התם תגיא בגרייתא מגביהו כל מה שירצה ואפ"ה פריך ולימא נסכא ע"ש, (ע) [נ"ל קמא], (פ) גי' ל"ק באסתירא הס"ד ואח"כ מה"ד באתרא, (צ) נ"ל לאו דווקא כי התם בכתובות וכו"פ ולימא פריטי כלומר פונדיונים או מעות או איסרים ומשני וכו'. ל"ק, (ק) [נ"ל או איסרים], (ר) ל"ק, (ש) ואשכחן נמי צינורא מדפי' בקונטרס מתכן כוש כו' נ"ל. ל"ק, (ת) [ועי' תוס' סנהדרין יד ע"ב ד"ה צינורא].

◆

תורה אור השלם

ו. כָּל הָאֶזְרָח יַעֲשֶׂה כָּכָה אֶת אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: במדבר טו יג

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמחטטין בה את הפתילות ומקנחין בה הנרות: (ב) שם תניא אחרים אומרים האומר עלי ברזל לא יפחות: (ג) רש"י ד"ה יביא כו' דעולה ליכא: (ד) תוס' ד"ה ודלמא כו' ובפ' בתרא דכתובות נמי אמר כתוב בו כסף כל מה שירצה לוה מגביהו ובב"ב פ' גט פשוט דף קסה ע"ב אמר כסף אין פחות מדינר כסף ופריך ולימא נסכא: (ה) בא"ד וי"ל דהתם איירי בזוזי: (ו) ד"ה כליה כו'. ובפ"ק דמו"ק:

◆

גליון הש"ס

גמ' ואיני יודע מה פירשתי יביא פר. עי' בשו"ת לגן ר"ה י ע"א ד"ה בן בקר: תוס' ד"ה אי וכו' ובפ' כל שעה. ע"ש דפריך ר"פ בן נר' ואי"כ אדרבה איהו כתב"ל לר"פ לא יפי' בתוס' בפסחים שם ולעיל פד ע"א וצ"ע:

◆

לעזי רש"י

פלט"א. מטיל מתכת.
ממוקי"ר [מוקיי"ר]. לנקות (נר).

◆

רבינו גרשום

משום דנחשת שוה מעה כסף נפיש שיעוריה מכולהו: ואיני יודע מה פירשתי. אי זה מין או כמה מכל מין ומין: יביא מכל מין עד שיאמר לא לכך נתכוונתי. כלומר דיביא מן הזהב עד שיאמר מעולם לא הייתי עשיר כל כך שיוכל לידור כל כך מזהב וכן יביא מכסף וכן מנחשת עד שיאמר לא לכך נתכוונתי: קרבן. אדם כי יקריב מכם קרבן: שמתנדב עצים. דאיקרו נמי קרבן וקסבר תנא קמא דאותן גזירין קריבין להכשר הקרבנות על המערכה. ור' לא אמר ב' גזירין וקאמר דנקטרין בפני עצמן ולא להכשיר האברים שעל המערכה ולא קא יהיב בהו שיעורא כמה לייתי אבל מלא

[1] ס) ע"ב שייך לדף קו ע"ב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones